

U. Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Haralda Stiffela a členov senátu JUDr. Štefana Harabina, JUDr. Emila Bdžocha, JUDr. Pavla Tomana a JUDr. Milana Lipovského na neverejnom zasadnutí konanom dňa 14. júna 2011 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému **M. D.**, vedenej na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, pod sp. zn. Tp 72/2010, prejednal dovolanie, ktoré podala ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2010, sp. zn. 1 Tost 32/2010, a takto

r o z h o d o l:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. sa dovolanie ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e:

Uznesením sudkyne pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, z 20. augusta 2010, sp. zn. Tp 72/2010, bol obvinený **M. D.** podľa § 72 ods. 2 Tr. por. vzatý do väzby z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b/, c/ Tr. por., pričom väzba začala plynúť 17. augusta 2010 od 19.05 hod. Súčasne podľa § 81 ods. 1 Tr. por. per analogiam s poukazom na článok 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článok 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sudkyňa pre prípravné konanie rozhodla o neprijatí ponúknutej peňažnej záruky.

Proti tomuto uzneseniu podal obvinený sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 26. augusta 2010, sp. zn. 1 Tost 32/2010, a to tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil a obvineného prepustil z väzby na slobodu.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo obvinenému M. D. doručené 9. septembra 2010, jeho obhajcovi JUDr. J. T., 16. septembra 2010 a prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky 6. septembra 2010.

Proti tomuto uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podala ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky na podnet generálneho prokurátora Slovenskej republiky na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, 14. decembra 2010 dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 2 Tr. por. Dovolanie bolo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložené spolu so spisovým materiálom 25. januára 2011. Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky sa ním domáhala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že týmto uznesením bol porušený zákon v ustanovení § 85 ods. 4 Tr. por. v prospech obvineného M. D.

Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky odôvodnila svoje dovolanie tým, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2010, sp. zn. 1 Tost 32/2010, bolo porušené ustanovenie Trestného poriadku o väzbe v prospech obvineného M. D.. Uviedla, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozpore s ustanovením § 85 ods. 4 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie sudkyne pre prípravné konanie a obvineného prepustil z väzby na slobodu s poukazom na nedodržanie lehoty na podanie návrhu na vzatie obvineného do väzby.“ V tejto súvislosti zdôraznila, že „48-hodinová lehota od zadržania M. D. do podania návrhu na jeho vzatie do väzby bola dodržaná. Osobná sloboda bola M. D. obmedzená až po vykonaní procesného úkonu prehliadky iných priestorov a pozemkov podľa § 101 Tr. por. v priestoroch firiem E. A. SK, a. s. a D3D s. r. o., ktorá nasledovala po otvorení obálok, kedy boli nájdené peniaze vyšpecifikované v skutku pri vznesení obvinenia, a teda až po následnom vykonaní prehliadky týchto priestorov vznikol dôvod na zadržanie M. D. v zmysle § 85 ods. 2 Tr. por. Nakoľko pred prehliadkou neexistovali žiadne skutočnosti odôvodňujúce možnosť zadržania M. D., nemožno hovoriť o faktickom obmedzení jeho osobnej slobody už od 12.30 hod. Reálne dôvody na jeho zadržanie vznikli až na základe výsledkov vykonanej prehliadky, kedy sa našli a zaistili príslušné listinné dôkazy a finančná hotovosť. V čase vykonávania prehliadky v zmysle § 101 ods. 1 Tr. por. bol M. D. prítomný ako osoba, u ktorej sa úkon vykonáva. Prítomnosť príslušníkov PZ a ich monitorovanie celého priestoru vrátane ľudí tam sa nachádzajúcich je nutné pri každej prehliadke z dôvodu, aby sa predišlo prípadnému poškodeniu alebo zničeniu dôkazov.

Prokurátor Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podaním návrhu na vzatie do väzby 19. augusta 2010 o 17.30 dodržal lehotu stanovenú v § 85 ods. 4 Tr. por.“

Z týchto dôvodov ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky navrhla, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že právoplatným uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2010, sp. zn. 1 Tost 32/2010, bol porušený zákon v ustanovení § 85 ods. 4 Tr. por. v prospech obvineného M. D., podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnuté rozhodnutie, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a aby podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

V zmysle § 376 Tr. por. sa k dovolaniu vyjadril obvinený M. D. prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. J. T.. Vo svojom písomnom vyjadrení poukázal na to, že „základom tvrdení ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky sú skutkové okolnosti zadržania, ktoré sa zakladajú na tvrdeniach, ktoré nemajú oporu vo vyšetrovacom spise.“ V tejto súvislosti tiež uviedol, že „obvinenému bola odopoludnia 17. augusta 2010 účelovo obmedzená osobná sloboda, hoci neboli žiadne dôvody na jeho zadržanie a väzbu. K jeho zadržaniu nedošlo ani po tom, čo boli nájdené obálky s peniazmi. Zadržaný bol až po tom, čo bol nedobrovoľne odvezený na útvar polície do Nitry.“ Poukázal tiež na to, že „obvinený nebol štatutárom firmy a nebol povinný strpieť prehliadku iných priestorov a pozemkov. Štatutára firmy z priebehu prehliadky vykázali.“ Zdôraznil, že „v danej veci skutočne došlo k porušeniu ustanovenia § 85 ods. 4 Tr. por., ale nie v prospech obvineného zo strany súdu, ale v jeho neprospech zo strany orgánov činných v trestnom konaní. Obvinený bol účelovo obmedzený na osobnej slobode tak, aby sa jeho formálne zadržanie uskutočnilo čo najneskôr tak, aby orgány činné v trestnom konaní získali čas a mohli pracovať na prípade nerešpektujúc Ústavou danú 48-hodinovú lehotu obmedzenia osobnej slobody v súvislosti s jeho zadržaním a odovzdaním súdu.“ Z uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predovšetkým konštatuje, že predmetná trestná vec nie je doteraz právoplatne skončená. Z toho dôvodu objektívne nemožno podať dovolanie proti meritórnemu rozhodnutiu súdu, tak ako

to predpokladá ustanovenie § 368 ods. 1 Tr. por. Z ustanovenia § 371 ods. 2 Tr. por. vyplýva, že rozhodnutie o väzbe môže dovolaním napadnúť iba minister spravodlivosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.). Po preskúmaní veci ale zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

Na vysvetlenie tohto záveru je potrebné predovšetkým zdôrazniť článok 17 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.

Podľa článku 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom článku 17 Ústavy Slovenskej republiky, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli. Z článku 17 Ústavy Slovenskej republiky teda vyplýva požiadavka, aby zadržanie ako opatrenie dočasne pozbavujúce osobnú slobodu bolo vykonané spôsobom poskytujúcim základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní. Rovnako to platí aj pre väzbu.

Trestný poriadok, ktorým sa vykonáva článok 17 Ústavy Slovenskej republiky, zabezpečuje ochranu osobnej slobody obvineného, ako aj iných osôb zúčastnených na trestnom konaní a procesne určuje podmienky pre zásahy do ich práv a slobôd. Takéto zásahy sa môžu vykonať iba v nevyhnutnom prípade, pričom je potrebné rešpektovať zásadu primeranosti a zdržanlivosti vyjadrenú v § 2 ods. 2 Tr. por.

Súd ako orgán rozhodujúci o väzbe je v prípravnom konaní aj v tejto oblasti garantom ľudských práv a slobôd, nie však orgánom, ktorý vykonáva vyšetrovacie úkony alebo dozor nad priebehom prípravného konania. Sudca pre prípravné konanie, ktorý v prípravnom konaní rozhoduje o návrhu prokurátora na vzatie obvineného do väzby, je podľa § 72 ods. 2 Tr. por. povinný posudzovať vec nielen z hľadiska existencie dôvodov väzby uvedených v § 71 ods. 1 Tr. por., ale súčasne musí zisťovať aj splnenie formálnych podmienok na vzatie obvineného do väzby, medzi inými aj dodržanie lehoty na podanie návrhu na vzatie obvineného do väzby. Nedodržanie zákonom stanovenej 48-hodinovej lehoty Trestný poriadok sankcionuje povinnosťou prepustiť zadržanú osobu na slobodu.

Zo spisového materiálu je možné zistiť, že podľa § 199 ods. 1, ods. 2 Tr. por. bolo vyšetrovateľom Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii Západ Nitra, uznesením z 28. júna 2010 začaté trestné stíhanie pre zločin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1, ods. 2 písm. c/, písm. d/, písm. e/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák., pre prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a pre prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák.

17. augusta 2010 bola vykonaná prehliadka iných priestorov, (§ 101 Tr. por.) ktorá, ako vyplýva zo zápisnice o jej vykonaní, sa začala o 12.30 hod. a skončila o 19.00 hod.

Zo záznamu o obmedzení osobnej slobody a predvedení podozrivej osoby na Odbor boja proti korupcii- Západ Úradu boja proti korupcii Prezídia Policajného zboru SR vyplýva, že 17. augusta 2010 o 19.05 hod. bola v zmysle § 85 ods. 2 Tr. por. v priestoroch, v ktorých sa vykonávala prehliadka, obmedzená osobná sloboda M. D. Zo záznamu tiež vyplýva, že M. D. sa pred obmedzením osobnej slobody dobrovoľne zúčastnil procesného úkonu prehliadky iných priestorov a pozemkov podľa § 101 Tr. por.

18. augusta 2010 bolo podľa § 206 ods. 1 Tr. por. vyšetrovateľom Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii- Západ Nitra M. D. vznesené obvinenie pre zločin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1, ods. 2 písm. d/, písm. e/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák.

19. augusta 2010 bol podľa § 87 ods. 1 Tr. por. prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podaný návrh na vzatie obvineného M. D. do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b/, písm. c/Tr. por.

V súvislosti s dovolaním ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky je potrebné konštatovať, že namietala porušenie ustanovenia § 85 ods. 4 Tr. por. v prospech obvineného tým, že Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie sudkyne pre prípravné konanie o vzatí obvineného do väzby a obvineného prepustil na slobodu s odôvodnením, že nebola dodržaná zákonná 48-hodinová lehota na podanie návrhu na vzatie do väzby.

Podľa § 85 ods. 4 Tr. por. policajt, ktorý zadržanie vykonal, alebo ktorému bola odovzdaná zaistená osoba podľa osobitného zákona alebo odovzdaná osoba pristihnutá pri trestnom čine podľa odseku 2, takú osobu bezodkladne oboznámi s dôvodmi zadržania a vypočuje ju; v prípade, že podozrenie nebude ďalej dôvodné alebo dôvody zadržania z inej príčiny odpadnú, prepustí ju písomným opatrením ihneď na slobodu. Ak zadržanú osobu neprepustí na slobodu, vznesie jej obvinenie a vypočuje ju. Po jej výsluchu odovzdá spis prokurátorovi, aby ten mohol prípadne podať návrh na vzatie obvineného do väzby alebo na postup podľa § 204 ods. 1. Policajt alebo prokurátor postupujú pri tom tak, aby zadržanú osobu bolo možné odovzdať súdu najneskôr do 48 hodín od jej zadržania alebo zaistenia podľa osobitného zákona alebo prevzatia podľa odseku 2, inak musí byť zadržaná osoba prepustená na slobodu písomným príkazom prokurátora s primeraným odôvodnením.

Lehota 48 hodín je pre policajta a prokurátora spoločná.

Z logického hľadiska je potrebné predovšetkým skúmať, kedy došlo k zadržaniu, a či postup orgánov činných v trestnom konaní bol v súlade so zákonom. S touto otázkou sa už zaoberal Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby. Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho uznesenia konštatoval, že orgány prípravného konania postupovali v rozpore so zákonom. Za správny a zákonný postup pritom označil ten postup, pri ktorom by došlo k zadržaniu ešte pred vykonaním prehliadky iných priestorov, resp. v čase, keď polícia prišla do kontaktu s M. D. v čase otvárania obálok- ponúk pri verejných súťažiach v budove patriacej Ministerstvu obrany Slovenskej republiky, kedy podozrenie zo spáchania trestnej činnosti

voči jeho osobe už nepochybne existovalo a nie až po tomto úkone na základe 85 ods. 2 Tr. por.

Podľa § 85 ods. 2 Tr. por. osobnú slobodu osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, môže obmedziť ktokoľvek, ak je to potrebné na zistenie jej totožnosti, zabránenie úteku, zabezpečenie dôkazov alebo na zabránenie ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti. Je však povinný takú osobu bezodkladne odovzdať útvaru Policajného zboru, útvaru Železničnej polície, útvaru Vojenskej polície alebo útvaru Colnej správy.

Obmedzenie osobnej slobody podozrivej osoby je špeciálny prípad zadržania osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom. Podmienkou nie je existencia niektorého z dôvodov väzby, postačuje skutočnosť, že zadržanie je potrebné na zistenie totožnosti osoby, zabránenie jej úteku, zabezpečenie dôkazov alebo na zabránenie ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti. Na tento úkon je oprávnený ktokoľvek s výnimkou policajta, ktorý je oprávnený použiť inštitút zadržania podozrivej osoby.

Odvolačí súd správne konštatuje, že k takejto situácii nedošlo.

Ako už bolo uvedené, prehliadka iných priestorov predmetných spoločností v zmysle § 101 Tr. por. začala 17. augusta 2010 od 12.30 hod. (ukončená bola o 19.00 hod.). Od začiatku vykonávania tejto prehliadky bola fakticky obmedzená osobná sloboda obvineného lebo obvinený bol od uvedeného okamihu obmedzený vo svojom pohybe, vo svojej voľnosti občana.

Z týchto dôvodov je správny právny názor najvyššieho súdu, ako súdu odvolacieho, vo vzťahu k určeniu začiatku počítania lehoty uvedenej v § 85 ods. 4 Tr. por.

Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že v posudzovanom prípade nedošlo k porušeniu ustanovenia § 85 ods. 4 Tr. por. v prospech obvineného M. D., tak ako to uviedla ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom dovolaní.

So zreteľom na to, že v posudzovanej veci neboli splnené podmienky dovolania podľa § 371 ods. 2 Tr. por., dovolací súd bez preskúmania veci ministerkou spravodlivosti

Slovenskej republiky podané dovolanie odmietol na neverejnom zasadnutí (§ 382 písm. c/ Tr. por.).

Toto uznesenie bolo prijaté jednomyseľne.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 14. júna 2011

JUDr. Harald S t i f f e l, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenie: Kristína Cíchová